

EL LLENGUATGE

El banc dels si no fos

No acostuma a faltar a cap poble ni a cap vila, el banc dels si no fos: S'hi solen aplegar els ancians a les hores en què s'agraeix la carícia del sol i, entre records i evocacions de temps preterits, es donen compte mútuament de llur estat de salut. Tots diuen que van encara prou valents, però tots, també, cuiten a matisar, o a limitar, la informació optimista amb una obligada reserva; «Si no fos aquesta bronquitis!», «Si no fos la vista, que no vol fer bondat!», «Si no fos el reuma, que em té garratibat!», «Si no fos...»

L'escriptura d'aquesta expressió tan usual, si no fos, suscita més d'un dubte, perquè hom té tendència a confondre el conjunt si no, que resulta de la coincidència del terme condicional si i de la negació no, amb la conjunció sino, que indica que allò que hem negat d'un membre de la proposició ho afirmem del membre precedit per aquesta proposició. Així, l'exemple més arquetípic o representatiu de l'ús de la conjunció sino és una frase com No era en Joan sino en Pere, construcció de la qual, les següents, es poden considerar com l'extensió o el desenvolupament: No va venir sino en Pere. Va venir no solament en Jaume sino en Ramon. No ho nego sino que ho afirmo.

Resultaria difícil establir un esquema exhaustiu de l'ús de sino i si no i potser caldria no descartar la possibilitat d'algun cas conflictiu. Però per als casos generals, com a signe característic de l'ús de la conjunció sino observem la correlació existent amb un terme negatiu. L'ús del grup si no, en canvi, respon a un caràcter alhora condicional i negatiu de la frase, el segon dels quals pot desaparèixer eliminant-ne el terme corresponent. Només cal comparar aquestes oracions: Si no fos el reuma i Si fos el reuma. Si no fos veritat ho diria i Si fos veritat ho sabria. Si no fos amic teu ho faria i Si fos amic teu no ho faria.

ALBERT JANE